

SAMOBORSKI LIST

Glasiilo za promicanje lokalnih interesa.

„Samoborski list“ izlazi 1. i 15. u mjesecu.
PRETPLATA na cijelu godinu stoji K 4.—, na po godinu K 2.—, a na četvrt godine K 1.—. S poštom stoji 48 filira na godinu više, a u Americu K 1-40 na godinu više.
Pojedini broj stoji 20 filira.

Odgovorni urednik: Dr. Mijo Juratović.

Uprava i otpravništvo nalazi se u „Samoborskoj tiskari“ S. Šeka, trg Leopolda Salvatora.

OGLASE prima uprava, a plaća se za petiti redak u redakcijskom dijelu po 20 fil. u oglasnom 10 fil. Za oglase, koji se više puta uvrćuju, daje se znatan popust.
Novci se šalju upravi, a rukopisi uredništvu „Samob. lista“. Neplaćena se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju.

Godina III.

U Samoboru, 1. srpnja 1908.

Broj 13

Skupoća.

Danas ni najveći optimisti u Samoboru ne mogu poreći jednu utvrđenu činjenicu, da je skupoća živežnih sredstava narasla do nesnošljivosti.

Ovu skupoću teško osjeća naš maloobrtnik, naš mali posjednik, tuži se na nju činovnik; teško stenje pod njezinim teretom naša sirotinja, koje ima u Samoboru priličan broj.

Nad nesnošljivim prilikama jadikuju i naše domaćice, i tuže se nesamo na skupoću, nego i na to, da se i za novac ne može kadšto dobiti, što im je nužno u kućanstvu.

Ma da je ljetos i suša, ne može se ovo zlo jednostavno odbiti na nju, jer nas nekoliko godine unatrag uvjeravaju, da tu ima jačih trajnijih i dubljih razloga.

Tu u prvom redu dolazi u račun premala proizvodnja povrća, slab i neracionalni uzgoj peradarstva, neznatno razvijeno voćarstvo. Ali ima i drugih razloga, koji utječu na pretjerano i neopravdano dizanje cijena. Jedan od ovih razloga je i prekupljivanje i preprodavanje, koje se na našem trgu baš onako po miloj volji tjera.

Premda se prekupljivanje tek iza deset sati dopušta, neki se već ranim jutrom hvataju za čitave košare, pa onda skupo preprodavaju robu i okorišćuju se na račun naših džepova.

Naša općina i redarstveni organi treba da ulože sve sile, da se ovo zlo na našem trgu iz temelja iskorijeni. Ako nas već druge neprilike biju, ne moraju još i prekupci svojom drskom rabotom povisivati cijenu živežima.

Da mogu biti danas visoke cijene pojedinim životnim sredstvima, to je razumljivo. Ali

je očito pretjeravanje u cijenama, kad vidimo da se i u Zagrebu jeftinije mogu nabavljati razni proizvodi, povrće, voće, pa i samo meso negoli u nas.

Uza sve druge terete, što ih podnosi naše gradjanstvo, došlo je evo i nesnošljivo i nezdravo stanje skupoće, koje manje imućnim i siromašnijim slojevima gradjanstva prouzrokuje sto jada i nevolja.

Držimo, da naša općina ne može više o-stati skrštenih ruku kraj ovako rastućih cijena u Samoboru. Nije ostao miran ni grad Zagreb, kad je uvidio, da su živežne cijene nenaravno porasle, već je uveć aprovizaciju i zaveo neke druge uredbe, koje su se pokazale shodnim, da saniraju previsoke tržne cijene i oslobode gradjanstvo od daljnje samovolje producenata.

Sveudilj rastuća skupoća u Samoboru kuca danas već živo na vrata naše trgovišne vijećnice.

Općinski izbori.

Mogu li mali porezovnici birati velike?

Ovo je pitanje, koje danas općeno zanima naše općinare-izbornike. Mnijenja se još uvijek razilaze, te ima razolikih tvrdnja i mišljenja. Treba dakle da se još vratimo na stvar.

Mi smo u posljednjem broju već istakli ukratko na ovome mjestu: da veliki porezovnici mogu biti birani samo od velikih porezovnika, a od malih ne mogu.

Postavili smo se pritom na zakonsko stajalište i citirali dotične ustanove zakona o uredjenju općina i trgovišta.

Povodom toga, neki su se naši sugradjani-maloporezovnici obratili i na nas pitanjem, kako to, e su oni dosele svagda mogli birati općinare iz velikoga poreza, te nije li već i dosada vrijedio isti zakon.

Ovo nas pitanje nije iznenadilo. Sasma je naime razumljivo, da se ono i nehotice namiče mnogim našim

sugradjanima, jer ih dosadnja praksa kod naših općinskih izbora upućuje o protivnom, negoli smo mi ovdje ustvrdili.

Dužnost nam je kao javnom glasilu, da informativno djelujemo, i da poslužimo gradjanstvu u svjema pitanjima, koja se u njega tiču. Poznavanje pak ustanova izbora općinskih zastupnika posebice je tako važno za svakoga općinara, da ovu stvar ne smijemo pustiti s vida, pa nam je dužnost podati razjašnjenje i prikazati je podrobnije radi svačije orijentacije. Napose nam se valja još jednom dotiči gornjega pitanja o izboru malih i velikih porezovnika, koje je ostalo nekima nejasno, i to — kako smo već nasjekli — poradi dosadanje kod nas uobičajene izborne prakse. A moramo to i stoga učiniti, e nam se ne bi prigovaralo, da smo nešto u javnosti nabacili, zašto nijesmo imali jasna dokaza i sigurne osnove.

Istina je, da su dosada, pak i kod posljednjih općinskih izbora u Samoboru glazali pak i izabirali mali porezovnici veći ili manji broj općinara iz velikoga poreza.

Ali ovo nije bilo ispravno, niti osnovano na zakonu.

Izbor je pak stupio samo stoga na snagu, jer nije bilo priziva protiv izbornoga čina u napomenutom pravcu.

Zakonske ustanove o razmjerju odbornika iz velikog i malog poreza od temelja su bile krivo shvaćene.

Već smo napomenuli, da zakon traži, da se trećina čitavoga zastupstva imade popuniti zastupnicima najviše poreza u općini plaćajućih općinara. Tu trećinu biraju između sebe najveći porezovnici. Naših dakle 18 najvećih porezovnika bira između sebe šestoricu. Mali porez bira između sebe 12 zastupnika.

To je jasno i nedvoumno izraženo u § 28. i 30. zak. čl. XVI. od god. 1870.

Kako se kod izbora u Samoboru griješilo, pogriješilo se jednako u nekim drugim općinama. Budući da je u tim mjestima došlo do priziva, izdane su u više mahova vrhovne rješidbe baš u pitanju, na koje se mi danas povraćamo.

Mi smo u prilici, da citiramo dvije ovake vrhovne vladine rješidbe.

Jedna je od 8. rujna 1905. br. 46842., kojom vlada uvažuje prigovore protiv izbora jednog općinara

Sad je bilo moguće i starici zaviriti u lice. Staro i navorano bijaše to lice. Ma da se ponjem i razastirala duboka tuga, iz njega je govorila i neka dobrodušnost i blagost. Iz tih blagih, staračkom mutnoćom zasjenjenih očiju otkotrljala se svaki čas po koja suza. Stara je na mahove brisala oči od vlage i zaustavljala je suzu modrim džepnim rubcem. Pored toga dala se ona na posao. Izvlačila je sve komad po komad svoga pokućstva i rubenine iz kolica i ostanjala ih o zid kuće. Lakše je stvari nosila ravno kroz vrata ubožnice.

Na rasvijetljenim prozorima kuće počele se javljati sjene. Ubogarke turale glave na prozor, očito da saznanu, tko se to doselio, i kakav to novi gost ulazi na ubožnička vrata, da podijeli s njima sudbinu.

Jedna ubogarka došla je na vrata i počela je pomagati starici. Mora da se već otprje s njom poznavala; barem su se susrele kao stare znanice. Bosonogi dječak također je pomagao iznositi stvari iz kolia. Vidjelo se po njegovoj žurbi, da bi rado što prije svršiti svoj posao i da mu je zima stala dodijati.

Starica je s velikim trudom turala teže dijelove svoga pokućstva u novi svoj dom. Tu na ulazu u ovu kuću kao da je svaki pićunet za nju više težio. Lice joj se prekrilo sumornoću i čisto se bolno otegnulo. Ali ona prostodušnost nije išeznula iz njenih očiju.

Bogzna, kako se ona dugo borila u duši, dok je došlo do ove odluke, i dok je zamolila, da se može preseliti ovamo, gdje će ipak naći toplu peć i sigurno zaklonište. Dok je išlo, izdržavala se bez sumnje sama, ali sada — kako se vidi niti je noge pravo ne nose,

U ubožnicu.

Napisao Bogumil Toni.

Žurim se kući pokrajnom ulicom mjesta.

Spušta se večer. U njezinim se sjenama polako, jedva zamjetljivo gube obrisi kuća i okolišnih brežuljaka.

Tlo je vlažno od guste jesenje magle, što čitav dan sipi uzduhom. Nad glavom mi svaki čas zaleprša po koji suh list, što se otkida s grana drvoreda, koji žuti s jedne strane ulice.

Ta je ulica pusta; jedva da sastaješ na svakih pedeset koraka živ stvor. Sve odaje sliku zamiruće jeseni, pošlijednih časova jednog jesenskog maglovitog dana.

Tihna melanholija prirode dotiče se i nehotice ljudskog srca, dopire u dubinu duše, i tu radja sjetnim, drhtavim osjećajima.

Tihna se ulična najednom prekine. Začulo se škripanje nekakih kolia. Vidi se izdaleka nešto veliko tamno, kako puza ulicom i laganim se teškim tempom približuje. Ne bi niko rekao na prvi pogled, da su to kola. Ne čuje se ni obični konjski topot po uličnome tlu, ni riječ kočijaševa, kojom bi opominjao konja, niti prasak biča, što znade zarezati uzduhom. Tek kolo se čuje, kako se polagano, umorno okreće i na mahove zavili na nemazanoj suhoj osovini. Onda svaki čas kola zastanu, i čuje se duboki, drhtavi uzdisaj. Nastaje bez sumnje odmaranje, a onda se i opet kolesa zakrenu i zaškripe osovine.

Sad se već čuju i ljudski koraci, nalik više na potezanje papuča po jesenjem blatu, negoli na korak

valjano obuvenog čovjeka. A ono veliko, tamno već se posve primaklo, i sve se više razbiru kolica. Mala ta kola sva su do vrha natovarena. Do ljestvenice od kola naslonjeni su dijelovi kreveta, razbiru se dva stara stolca, mali ormarčić, slaminjača, pak straga kolica golemi svežanj, iz kojega vire ponjave i druge krpetine. Ima tu još kojekake stare ropotarije, — očiti znak siromaštva vlasnika jednog ovog pokućstva.

Za rudo drži dječarac, gologlav i bosonog unatoč hladnu vremenu, a otraga drži za ručicu starica i tura kolia neprestano uzdišući. Jasno je, da joj ovo turanje koliju naporan posao i da na nj treba da upotrijebiljuje svu snagu svoga od starosti pognuta tijela.

Ova jedna starica zaogrnutu u stari izlizani rubac, s papučama na nogama i sa uzdisajima na drhtavim usnama, čisto mora da izazivlje mišardje i samiloat u čovjeka. I ako joj se i ne može da tačno razbire lice u večernjim sjenama, opet već oni njeni uzdisaji jasno odavaju bol, što mora da ispunja staričinu dušu.

Po svemu sudeći: starica se seli, i bit će, te će se nastaniti u ovoj pustoš ulici. Ta onaj mali bez šelira i bez obuće, što sprijeda vuče za rudo, teško da bi i mogao izdržati duži put, a isto bi se moglo ustvrditi i o starici.

Dodje mi na um, da ovu bijednu ženu vodi put do općinske ubožnice, koja je bila u istoj ulici. Zato i popostah malko, ne će li se zaustaviti. (Do ubožnice je trebalo još proći tek nekoliko koraka.) I nijesam se prevario. Kolica su se zaustavila pred oniskom, žuto obojenom kućem, na čijem je uglu već bila upaljena ulična svjetiljka. Ova je probijala maglu svojim dugim zrakama, i širila oko sebe velik, svijetao krug.

velikoporeznika u malom porezu, i to doslovno „s razloga, što je rečeni uvršten u listinu najjačih porezovnika kao izbornik, pa nema pasivnog izbornoga prava medju biračima iz maloga poreza“, (t. j. ne može biti od njih biran).

Druga vladina naredba datira od 21. prosinca prošle godine, kojom se u jednoj općini dokida izbor dvaju odbornika-velikoporeznika s razloga: „što najveći porezovnici u općini sačinjavaju posebno izborništvo, koje prema ustanovi § 28. al. 2., § 30. z. čl. XVI. od g. 1870. bira iz svoje sredine jednu trećinu opć. zastupnika od ukupno ustanovljenog broja istih, pa što je došlojedno tomu nedopustivo, da rečeni najveći porezovnici vrše u općini bud aktivno bud pasivno pravo izbora u drugom izborništvu“, (t. j. ne mogu u njem ni birati ni birani biti).

Evo dakle jasne potvrde onome, što mi odavle poručismo, pa sad ne će biti valjda više sumnje, da je stajalište, što smo ga zauzeli opravdano i osnovano na zakonu.

Ovoliko smo držali nužnim progovoriti o samom predmetu, jer nam je do toga, da bude naše građanstvo upućeno u najbitnije ustanove opć. ustava.

Tako se najlakše izbjegne nesporazumcima i napakim tumačenjima, a spriječe eventualni prizivi, koji bi potvrdu novoga zastupstva mogli otegnuti na neizvjesno vrijeme.

Tramvaj u Samoboru.

Da Samobor napreduje, o tome nema razloga sumnjati. Mnogo se toga promijenilo već od desetak godina unatrag. Dobili smo željeznicu, koja je znatno podigla frekvenciju stranaca i izletnika u Samoboru, pa se ovdje opaža posve nov život, osobito nedjeljom i blagdanima, kad nagru zagrepani k nama. Ova povoljna sveza sa Zagrebom pretvara Samobor u živahni gradić, pravo predgrađe glavnoga grada.

Sada se stalo pomišljati, da se u Samoboru gradi tramvaj. To će doduše mnoge iznenaditi, pa zvuči u prvi mah i malo nevjerojatno, ali je istina, da se na skupštini dioničarskoga društva zagreb-samoborske lokalne željeznice, koja se održala neki dan u Budimpešti, ozbiljno povelala riječ o zavedenju tramvaja u Samoboru.

Ostvari li se ova misao, morat ćemo je sa zadovoljstvom pozdraviti, jer je sigurno, da uređenje tramvaja u Samoboru može uvelike koristiti i našem građanstvu, i podići još većma promet stranaca. Čitav bi se Samobor spojio time a tramvajskom prugom, i došao u direktnu svezu sa kolodvorom, te bi to bilo nesamo za osobni promet od velike važnosti, nego i za odvoz i dovoz robe, jer bi tramvaj — naročito zimi — imao obavljati i ovaj posao na svojim posebnim za to udešenim kolima. Prijedlog za uvođenje tramvaja podnio je g. dr. Horvat, te je pozvana prometna uprava u Zagrebu, da stupi glede ovog pitanja u sporazum sa tramvajskim društvom u Zagrebu.

Do tramvaja bismo to lakše došli, što se u Zagrebu napušta uslijed električnog tramvaja konjski, pa bi današnje tramvaj. društvo jamačno rado i uz umjereniju cijenu prodalo nekoliko kola s konjima, pa i ostali materijal, koji je nuždan za uređenje tramvaja.

Prema današnjim dispozicijama imao bi tramvaj kretati od kolodvora Rambertovom ulicom, glavnim trgom, Livadićevom ulicom i u Gornji kraj. Jednako bi išao Šmidhenovom ulicom do sv. Helene i sumpornoga vrela.

nići joj ruke valjaju za zaradu. No korak je učinjen, i ona se evo pokorava svome udesu.

Predmeta je bilo sve manje oslonjenih o zid ubožnice. Kolica su već ispražnjena, i dječak ih okrenuo prema ulici. Starica se prihvati za džep.

Hvala, sinko, hvala; Bog ti platio! Pozdravi doma mamu, rekla je slabačkim drhtavim glasom i turila nekoliko filira u dječakovu ruku.

Zatim je još zahvatila za pošlijedni predmet i hotjela da unidje s njime. Ali onda se najednom zaustavi. Pogled joj je zabludio u daljinu, u tamu, tamo nekako prema brežuljku, na kome je stajalo groblje.

Bez sumnje: staričinu je dušu zaokupila neka teška, crna misao: možda misao, da iza ove njene selidbe dolazi samo još jedna, ali sigurna, stalna, neizbježiva selidba.

Ova ju je misao zadržala na čas, a onda je zahvatila za kvaku, i teški joj se uzdah otkinuo iz staračkih grudiju.

Malo zatim čulo se, kako je netko snažno zaočkrenuo ključem u ključanici i zvonki se šum razlijevao maglenom večeri kasne jeseni.

Ubožnica je bila zatvorena.

Negdje na kraju ulice zamirao je štopot praznih kolica, s kojima je onaj bosonogi dječak brzoao kući, da ugrije smrzle noge.

Kad tramvajsko pitanje segne dalje, mi ćemo o stvari izvijestiti naše čitače. Zasad ovoliko, da se zna, da se radi o tramvaju i u — Samoboru.

Domaće vijesti.

Osobna vijest. Na ljetovanju se u nas nalazi Nestor hrv. književnika čestiti starina g. Ivan vitez Trnski. U Samobor je prispio na ljetovanje zem. škol. nadzornik i kr. savjetnik g. Antun Cuvaj.

Stalnim gospodarskim izvjestiteljem za županiju zagrebačku imenovan je gospodarski stručnjak i naš suradnik g. Pavao Cesar.

Odvjetničkim perovodjom u pisarnici g. dr. Stjepana pl. Oreškovića postao je g. dr. Mile Miškulin, dosada odv. perovodja u pisarnici dra. Mazure u Zagrebu.

Smirio ispit. Pravni vježbenik kod našeg kot. suda g. Ivan Tunković položio je prošavšega tjedna politički-državopravni ispit. — Čestitamo.

Zaključak škol. godine. Jučer je zaključena škol. godina na trgovišnoj pučkoj školi razdjeljenjem nagrada i školskih izvještaja. U ime školskog odbora izrekao je mladeži srdačnu besjedu mjesni školski nadzornik g. Franjo Reizer ml.

Iz godišnjeg školskog izvještaja, što ga je izdalo ravnateljstvo zavoda, vadimo ove podatke: Na školi je poučavalo u svem 10 učiteljskih lica i to 6 redovitih, 2 učitelja vjere i po jedan namjesni učitelj i učiteljica, koji su za vrijeme bolesti zamjenjivali učiteljska lica. Ispiti su obavljeni 23. i 24. lipnja. Školska se knjižnica povećala od lani za 24 djela, te ima sada učiteljska knjižnica 1317 djela a 1500 svezaka, a učenička 110 djela u 113 svezaka.

Stanje školske zgrade nije se gotovo ništa promijenilo na bolje: još uvijek postoje isti nedostaci, starost i trošnost viri iz svakoga kuta, vanjsko i unutarnje lice hoće temeljitih popravaka. Ni školski vrt ne može se pohvaliti s boljim usedom: jedan dio potpuno je razgrađen, te može u nj tko hoće.

Preporučujemo opć. poglavarstvu da se već jedared obazre na ove nedostatke, što se godimice moraju isticati.

Zavod je polazio u svem 316 djece. Od ovih je dobilo I. red s odlikom 49, I. red 184, II. red 37, III. red 18, a 28 je ostalo neispitano.

Popis školskih sposobnjaka održat će se 15. srpnja od 8—10 sati prije podne u školskoj pisarnici, na što se upozoruju roditelji školskih obavezanika.

Samoborska pripomoćna zadruga održala je minule nedjelje I. redovnu glavnu skupštinu.

Skupštinu je otvorio predjednik g. dr. Gjurio Horvat pozdravivši srdačno skupštinare. Spominje, da je već dvaput odgodjena skupština radi premalena broja skupština, što je doduše znak povjerenja za ravnateljstvo i nadzorni odbor, ali bi i ravnateljstvo htjelo, da predloži članovima svoja izvješća, koja su danas na dnevnom redu.

Ravnatelj g. Razum podnosi skupštini vrlo iscrpiv izvještaj o radu ravnateljstva tečajem cijele poslovne periode. Stanje je blagajnice bilo 15. ožujka K 895, zajmovi iznose K 59412, nedjeljnji uložci K 58464, a preostali čisti kamati K 95695. Članova ima zadruga 416.

Odobrena je pročitana bilanca, te se ravnateljstvu i nadzornom odboru podijeljuje apsolutorij.

Ravnatelj Razum predlaže, da se s obzirom na zahtjev ravnateljstva, povišice plaće činovništvu, članovima ravnateljstva i podvornika sada stalno ne doznače, nego da se zaključi, da im se višak, koji bi iznosio preko 200 K na I K uložka, dađe u ime nagrade na koncu čitave 3 i pol godišnje periode. — Prima se.

Dr. Horvat predlaže, da se nabavi Wertheimova blagajna, u koju bi se novac i druge zavodske stvari spremale. Votira se ravnateljstvu u to ime 120 K. — Time je skupština zaključena, a za popis zapisnika izabrana su gg. Josip Bedenko i Josip Kompare.

Sa samoborske željeznice. Na pošlijednoj skupštini društva ove željeznice, odlučeno je, da se kraj zagrebačkog kolodvora sagradi strojarnica, za koju je već sav alat kupljen i to za cijenu od 12000 K. Tako ne će više trebati strojeve uređivati i popravljati u tvornici drž. željeznice, nego će se to raditi u vlastitoj strojarnici.

Stvoren je zaključak i za proširenje kolodvora u Zagrebu i u Samoboru, pa je u tu svrhu volirana svota od 54000 K. — To je dosta znatna svota, pa ne uviđamo, za što se željeznica daje na ovaj novi trošak, gdje kolodvori — barem za sada — posve odgovaraju svojoj svrsi. Ima jamačno drugih i prećih potreba od ove.

Još je bilo govora i o ljetovnišnim vlakovima za izletnike, o čem smo mi nedavno progovorili u našem listu. Misli se u tom pogledu učiniti neka pogodnost tek iduće godine.

Šumska vatra u Gradšću. 20. lipnja upalila se šuma Stjepana Haberleta iz Samobora. Toga je dana bila nesnoja vrućina, a po šumi po tlu sve suho, pa se vatra lako širila lišćem, granjem i suhom travom. Vatra je pomogao i vjetar jugozapadnjak, koji je u to vrijeme pirlao.

Vatru su prvi opazili sam vlasnik, te obližnji susjedi, koji su odmah priskočili u pomoć. K ovima se još pridružio g. Milan Reizer, a gospodja Klodila Reizer dala je obavijestiti vatrogasno društvo o događaju, našto je odmah uslijedio uzbud vatrogasilačke čete. Trubljač Herceg uzbudio je vatrogasce vanredno brzo, jer je upotrijebio bicikl. Za 23 časa bila je već vatrogasna četa na licu mjesta, udaljena preko 2 i pol km od gasilane.

Vatrogasci pod zapovjedništvom vodje Mije Noršića dali su se odmah na težak posao, te su sve sile upotrijebili da vatru lokalizuju. To im je i pošlo za rukom nakon trosatnog najnapornijeg rada i usprot velike sunčane žge i požarnog žara, što im je udarao u lica. Ako se još uzme u obzir da su se morali popinjati po strmini i kamenju, i da se šumski požar teško i samo uz veliki napor ograničuje, onda doista naši vrli vatrogasci zaslužuju svačije priznanje za svoj rad.

Na garište je prispio i načelnik Čop, te odredio da su i općinski težaci prispjeli i pomogli vatrogascima oko akcije lokalizovanja.

Izvidi radi vodovoda. U tehničkom miješnju nadinž. Esenthala o vodovodu istaknuto je, da bi valjalo višeput mjeriti vodu u Ludviću, naročito ljeti da se može posve sigurno zaključiti, koliko će davati vrelo za vrijeme suše.

Kako je baš takovo sušno vrijeme nastupilo, otputili su se prošavšega tjedna gg. načel. Čop, Hrčić i Klebčić na lice mjesta, da izmjere vrelo Ludvić.

Tom je prilikom konstatirano, da čitavo vrelo daje u sekundi samo jednu jediku litru vode, (a ne 4 l, kako je to bilo u ožujku) pa i to, da uistinu ne postoji ono drugo niže vrelo, već je to voda, koja se slijeva iz jednog te istog vrela, osim toga, da i desni stanindolski Ludvić ne bi mogao odgovarati u rečenu svrhu.

Prema tome otpada svaka kombinacija, da bi se za vodovod moglo upotrijebiti vrelo Ludvić na koje se tako sigurno računalo.

Dodje li do zaključka, da se vodovod gradi, morat će se naći drugo sigurnije i izdašnije vrelo. Kako naknadno doznajemo, gospoda, koja su ustanovila neshodnost Ludvića za vodovod, pretražili su u isto doba neka vrela u okolini Samobora, pa su naišli i na takova, koja bi posve dobro i sigurno odgovarala u vodovodne svrhe Samobora.

Za Šmidhenov spomenik prispjeli su nadalje ovi prinosi:

U slavu godovna g. Ivica Budja, a kod zdravice domovini sabrano 10 Kruna.

Prije iskazano K 66129

Ukupno K 67129

Dalnje prinose prima g. Franjo Švarić.

Zdravstveno stanje u Samoboru i kotaru bijaše u svemu u drugoj polovini mjeseca lipnja dosta povoljno. Osim nekoliko slučajeva ospica u kotaru i mjestu ne bijaše nikakvih drugih bolesti. Kraj ove silne vrućine, koja vlada, bilo je više slučajeva sunčanice, no svi su oboljeli ozdravili. Dr. K.

Nabava glavnog žrtvenika u Rudama. Zem. vlada, odjel za bogoštovlje i nastavu dozvolila je nabavu glavnog žrtvenika troškom od 3000 K.

Budući da je duhovni stol dao u to ime 500 K, to je još manjkajuću svotu od 2000 K podijelila zem. vlada iz vjerzakonske zaklade.

Gradjevni odsjek zem. vlade priugotoviti će nacrt i troškovnik, a iza njihova odobrenja uslijedit će odredba glede same nabave žrtvenika, koja će se jeftimbom osigurati.

Nova škola u Demerju. Školska općina Brezovica ima tu osobitost, da uskolava djecu iz sela Demerje, kotara Samobor, te sela Obreža, kotara velikogoričkoga. Sad bi imao biti i tomu kraj, te će svaki kotar dobiti svoju školsku djecu, a selo Demerje posebnu školu. To se zbililo na ovaj način. Broj školskih sposobnjaka već je bio toliko porasao, da se stalo pomišljati na proširenje školske zgrade u Brezovici i namještanje trećeg učiteljskog lica. Škola u Brezovici trebala bi se time nadograditi, što dakako iziskuje posebni trošak. Ali Obrežani ne će za taj da čuju već zaželje, kad već plaćaju, da imaju u svome selu posebnu školu. Jednako se izjaviše i Demerjani, koji također ne pokazuju više volje, da im polaze djeca u tuđi kotar.

Uslijed toga je izašlo neki dan povjerenstvo, koje se sastojalo od izaslanika županijske i obaju kotarskih oblasti, na lice mjesta, te je odlučeno, da u Brezovici ostane dvorazredna škola, a selo Obrež i Demerje dobit će svaka za sebe jednorazrednu školu.

Mostovina u Poduzvedu. Kako doznajemo, predstavka trgovišnog poglavarstva u Samoboru, koja je u svoje doba podnesena vladi radi uknuća mostovine na mostu u Poduzvedu, nije uvažena.

Nadženo. U omnibuzu Filipa Brezaka nađen je jedan prsten nepoznatog vlasnika i predan trgovišnom poglavarstvu na pohranu, dok se vlasnik pronađe.

Neurednost na pošti. Neki naši vanjski pretplatnici tuže nam se, da dobivaju neredovito list. Javljamo im, da mi točno svakog 1. i 15. u mjesecu odašljemo list, pa ako ga tko ne dobije, krivnja leži negdje na pošti. Molimo naše pretplatnike, da nam svaku neurednost odmah dojavu, da možemo poduzeti nužne korake.

Goropadan muž. Oružnik vodnik u Obrežu, Božo Jurković, zatekao je seljaka Josipa Cigulića iz Obreža, kako svoju ženu Jelu na cesti lupa i zlostavlja tako te bi je bio u svom bijesu lako i ubio, da je nije obranio rečeni oružnik. Cigulić je već prije ove navale zatvorio bio ženu u kuću i ondje je lupao, ali ju je obranio Juro Cigulić. Tom je zgodom navalio Joža na Juru vinakom, nu potonji mu je odbio vinak rogljama. Jela Cigulić sva je crna od batina. Bezdušni je muž prijavljen kaznenom sudu.

Odveo psa prepeličara. Posjedniku Ivanu Jenku u Maloj Rakovici odveo (odmamio) je seljak Ignac Repinac iz Slave gore psa prepeličara vrijednog 80 K.

Došla mu svinja u dvorište. Stjepan Bruno- vić iz Domaslavca prijavio je, da mu se doklatila u dvorište svinja nepoznatog vlasnika. — Vlasnik je može kod njega naći.

Pečenjar J. R. računao je ovih dana na Ruda- ma jednom uglednom ljetovališnom gostu za pečenu janjetinu, koja je po svjedočanstvu očevidaca jedva imala jedan kilogram, ravno — 6 kruna.

Ovako bezdušno izrabljivanje općinstva prevršuje već svaku mjeru, te bi protiv ovakih pojava i oblasti morale ustati svom energijom.

Pokušaj umorstva. Mijo Razum, seljak iz Konjščice kbr. 1, na oko je miran čovjek i posve pristojna ponašanja, kad dodje u Samobor. Ali kod kuće se opijao, bio goropadan i zlostavljao ženu na sve načine. To je nju i naglalo, da je otišla od njega i nastanila se kod svog brata Jure Jaklenca u Molvicama. Ovo je silno ljutilo Razuma, i or je već dugo smišljao, kako da se osveli za to svome šurjaku, koga je držao krivcem, što mu se žena nije htjela da povraći kući. Opivši se dobrano 16. lipnja, dozri u njem misao, da obračuna sa Jaklencem. Uze nabijenu pušku i približivši se iz zasjede šurjaku, opali u nj 3 hica, te ga rani u usta izbivši mu tri zuba, u oko, koje mu odmah iscurilo, a povrh toga mu nastrijeli ruku.

Jaklenac je čitav tjedan lebdio između života i smrti, a sada mu je nešto krenulo na bolje, te ima nade, da će preboljeti.

Mijo Razum odveden je po oružnicima sudbenom stolu, gdje čeka zasluženu kaznu.

Kradje. Kod gdjice. Slave Felkel ukrao je Antun Ruklić jednu štrcaljku za vinograde i raznih drugih sitnarija. — Na štetu željezničkog činovnika Lučvika Veoika ukradene su iz njegova kokošinjaka 3 mlade guske, 1 gusak i tri patke, sve u vrijednosti od 28 K. Povedena potraga ostala je bez uspjeha.

Josi Mavračić u Horvatima, opć. Galgovo ukradeno je pura u vrijednosti od 2 K 40 fil. Pronadjena je kod željezničkog stražara Pavla Šimeka, koji izjavljuje, da ju je kupio od nepoznata seljaka. Pura je povraćena vlasniku.

Ljubo Bertić, upravitelj dobara vlastelina Bgdana Medakovića u Rakitju, prijavlja, da su mu dvojica od njegovih slugu ukrali ponjavu vrijednu 6 K. Okrivljeni, koji čin ne priznaju, prijavljeni su kot. sudu u Samoboru.

Umrli su od 15. do 30. lipnja: Suzana Vuković, 74 g., Rambergova ulica, ostarjelost. — Franjo Golešić, učenik II. god., Jurjevska ulica, tuberkuloza pluća.

Upalio se ugljenik. Pri zaključku lista primamo vijest, da gori ugljenik u Breganskom selu. Vatra napreduje i prijeti okolišnoj šumi. Potankosti još manjkaju.

Društvene vijesti.

Društvo za poljeplanje Samobora priredilo je 17. lipnja zabavu u počast svoga zaslužnog potpredsjednika g. Ljudevita Sove i njegove gospodje supruge, da im time prigodom odseljenja iz Samobora pokaže svoje simpatije i odanost. Zabava, kod koje se našao čitav društveni odbor, te više drugih prijatelja i štovatelja društva, potpredsjednika, bila je vrlo animirana te je na njoj izrečeno više toplih i zanosnih besjeda.

Odbor je na usta svog odbornika g. Ključeca zamolio g. Sovu, da ostane i nadalje potpredsjednikom društva, čemu se je on drage volje odazvao, te istakao, da će i unapred rado podupirati i promicati svako društveno djelovanje.

Kod ove je zabave skupila za društvo za poljeplanje gdjica Ključec 15 K 40 fil.

U istu svrhu sabrao je g. Ključić u veselom društvu u vinogradu g. Jurčića, a u čast sudb. vijesnika g. Sove, 15 K.

Obrtničko radničko društvo „Napredak“ proslavilo je prekočur 18. godišnjicu počete svoga barjaka. Tom je prilikom prisustvovalo korporativno sa svojim predsjednikom g. Golešićem, k zahvalnoj pjevanoj misli u samostanskoj crkvi. Poslije podne imali su članovi uspješnu i animiranu zabavu u Anin-pertivoju.

Uredjenje potoka Gradne.

Poznato je, da je zastupstvo trga Samobora zamolilo još prošle godine zem. vladu za pripomoć iz zem. sredstava za uredjenje donjeg potoka Gradne kroz mjesto Samobor.

Vlada je pripočela, da će zem. cestogradjevni erar preuzeti organizativne radnje potrebne za osiguranje

korita potoka tik mosta na zem. cesti, pak da će namiriti trošak nadzora i uprave. Prema tome će se trošak umanjiti od 23.700 K na 21.700 K.

Ujedno je određen ponovo vodopravni postupak te će se vodopravna doprinosbena rasprava održati na 17. srpnja u 9 sati prije podne u uredovnici trgov. poglavarstva. Vodjenje je rasprave povjereno žup. perovodji Gustavu Hutihu uz sudjelovanje tehničkog iz- vjestitelja žup. nadzornika Tome pl. Kosa.

Troškovi su proračunani polag troškovnika od god. 1905. sa 24.700 K. Ove troškove bi imali nositi:

1. Općina trga Samobora	K 12.350—
2. Zem. cestogradjevni erar	1.000—
3. Trošak nadzora iz zemal. sredstava	2.000—
4. G. Gijuro Franceković radi svog mosta	600—
5. Gdja. Sauer radi mosta	200—
6. Interesenti trga Samobora za površine dvorišta i zemljišta, koja se nalaze u po- glavnom opsegu I. računajući 25 fil. po četv. hv. što čini	2.856-80
7. Interesenti za kuće u poplavnom opsegu I. po 1 K od hvata	4.241—
8. Interesenti trga Samobora za zemljišta u poplavnom opsegu II. računajući 6 f. po hvatu	1.471-20

Svi, koji su ovom regulacijom interesovani, mogu svoje prigovore i primjetbe predložiti bud pismeno, za vrijeme uvida osnove, kod trg. poglavarstva Samobor; bud usmeno kod same rasprave, jer će se inače izreći odluka bez njihova saslušanja.

Od strane samoborske općine imade prisustvovati vodopravnoj raspravi načelnik i tri po općinskom zastupstvu izabrana opć. odbornika, koja će zastupati općinu.

PROSVJETA.

Silvije Strahimir Kranjčević. Ovih se dana navršilo 25 godina, što je jedan od naših najumnijih pjesnika, Silvije Strahimir Kranjčević hrvatskom narodu dao prvu svoju pjesmu. I baš sada prijeli opasnost, da bi taj za hrvatsku književnost dragocjeni život mogao prerano utnuti. Silvije Strahimir Kranjčević leži teško bolestan već drugu godinu i treba da se smjesti u liječnički sanatorij. Takovo liječenje iziskuje na hiljade kruna troška, a Kranjčević je profesor, činovnik, koji je zbog svoje dugotrajne bolesti financijski ruiniran. Da se bolesnom pjesniku ipak može što prije namaknuti svota, koja je potrebna za liječenje i da se ujedno na neki način zabilježi 25 godišnjica njegova pjesničkog rada, odlučilo se „Društvo hrv. književnika“ na birano izdanje najnovijih Kranjčevićevih pjesama. Pjesme će izaći u divotizdanju, ilustrovane od naših hrvatskih umjetnika pod vodstvom akad. slikara profesor. Bele Csikosa. Obzirom na svrhu, jer je sav čisti dobitak namijenjen pjesniku i obzirom na skupocjenost izdanja, stojeće vezani primjerak kruna 20.

Preporučujemo od srca našim imućnijim sugrađanima, da se pretplate na ovu knjigu, i time podupru odličnog hrv. pjesnika, koji lebdji u opasnosti života. Imena pretplatnika objelodanit će se u iskazu priloženom svakom primjerku knjige.

Strossmayerov koledar za g. 1909. Revni se odbor zagrebačkih gospodja za Strossmayerov spomenik i ove godine odlučio, da izda za godinu 1909. „Koledar Strossmayer“, koji će koledarskim svojim dijelom kao i svojim kulturnim podacima, te beletrističkim prinosima udovoljiti potrebama i ukusu najrazličitijih slojeva hrvatskoga naroda. Kako su „Koledari Strossmayer“ za godine 1907. i 1908. bili sjajno opremljeni, tako će to biti i koledar za g. 1909. Koledaru ne će ni ove godine uskratiti naši najvidjeniji književnici i naučnjaci, te hrvatski umjetnici svoju suradnju. Prema tome nije tek vanjska oprema tome koledaru osigurana, već i njegova sadržina. Što se dakle tiče same kvalitete koledara, to će on i ove godine biti sjajan, te ne će ni u čemu za njim zaostajati, što više — po mogućnosti ga i nakriti. Za to je nužno, da to poduzeće podupre hrvatsko općinstvo što izdašnije. Kako je svrha tome koledaru, da se najvećemu hrvatskom sinu prošloga stoljeća podigne u središtu Hrvatske u bijelom Zagrebu spomenik, to ima nade, da će se naše domoljubno općinstvo toj domoljubnoj namisli i ove godine odazvati, što će bolje moći.

Gospodarstvo.

Skupoća radne snage.

Često imademo prilike čuti, kako se mnogi od gospodara tuže, da im se gospodarstvo slabo ili nikako isplaćuje. Ono da im je samo na veliki teret i muku, jer prihod, što ga odbacuje, jedva je tolik, da se nekako životari.

Imademo dosta razloga vjerovati da je tako, jer je način kulture ostao uz rijetke izuzetke isti što bijaše i prije, dok je radna i vozna snaga bila više nego za polovicu jeftinija negoli je danas. Radi toga su i troškovi oko proizvodnje dvostruko narasli, dok je proizvodnja ostala ipak na istoj visini kao i prije. Ako se prizna, da su danas razmjerno prama prije životni zahtjevi i druge potrebe daleko veće, onda nam zaista ovaj zastarjeli i primitivni način gospodarjenja nije kadar više u onoj mjeri podati potrebitih sredstava, kako

bismo to željeli. Današnji odnošaji sile svakog pojedinog gospodara na što intenzivniji način gospodarjenja.

Važnost strojeva u gospodarstvu.

Kako čisti prihod uvelike umanjuje skupa obradba, valja nam nastojati o tome, da uporabom prokušanih strojeva i orudja u gospodarstvu umanjimo troškove obradbe.

Čovjeka upravo boli gledati kolika se množina radnih sila nepotrebno potroši oko okapanja i ogrtanja kukuruza i koruna, dok se sav taj posao dađe brzo i dobro obaviti plugom udešenim za okapanje i ogrtanje. Kukuruz, posijan u redove i onako obradjen iziskuje polovicu manje troškova, a za četvrtinu daje više proizvoda.

Radne se sile bez potrebe potroše i na žetvu žitarica srpom, dok se može isto tako dobro, a mnogo jeftinije i brže obaviti taj posao običnom kosom, na koju se pričvrsti jedan luk, da odlaže otkose u snopove. Za košnju žitarica kao i livada imade također posebnih strojeva, kojima se radi vrlo lijepo i brzo.

Kod nas imade doduše malo ovcekih kompleksa zasijanih žitaricama, ali zato imade dosta livada, pak bismo preporučili uporabu kosila za travu. Po više maloposjednika moglo bi se združiti i nabaviti zajedničko kosilo.

I zubljanje se može da obavi brzo i čisto zubljanom, koje vuče jedan konj. Ovaj je stroj dosta jeftin pak se isplati svakomu, ako imade samo 3—4 jutra livade. Može se pak dobro upotrijebiti i za zubljanje strništa i djetelišta. Ovako bismo mogli redom više toga nanizati i pokazati našim gospodarima golemu korist od gospodarskih strojeva, napose u današnjim teškim prilikama.

P. C—r.

Ljetovišni gostovi.

(do 1. srpnja.)

Altmann Ljudevit, trgovac, Bjelovar. — Arnold Anka, supruga kot. suca, Zagreb. — Brenner Grga, svršeni pravnik, Indija (Srijem). — Bajec Julka, p. sjednica, Gospić. — Breberina Milan, kr. nadmjernik i arhivar mapa, Zagreb. — Cvitaš Ljubivoj, kr. sudbeni pristav, sa suprugom, Mitrovica. — Cuvaj pl. Slavko, vrhovni načelnik grada Zagreba, sa obitelji. — Dragotović N., slikar, Glina. — Karas Ljudevit, posebnik, Zagreb. — Muzler Josip, um. kr. podžupan, Zagreb. — Mihičić Milica, član kr. zem. kazališta, Zagreb. — Omuletz Josip, citraš, Celovac. — Dr. Račević Stjepan, general-stožerni liječnik, Sušak. — Tuden Franjo, kožar, Zagreb. — Tomić Hermina, udova banskog savjetnika, Zagreb. — Umjenović Mihajlo, agent Singerovih strojeva, Banjaluka. — Vesel Franjo, Ljubijana. — Vendler Dragan, kr. sudbeni pristav, Zagreb. — Vuksanović Pavla, posebnica, Zagreb. — Stanković Mato, kr. vi. rač. savjetnik, Zagreb. — Buić Ivan, učitelj, Kravarsko.

Iskaz ljetovišnih gosti dostavlja nam redarstvo trg. opć.

Već je prošlo 2 mjes. štogod se povratih kući iz Zagorja, gdje sam prezimio u Sv. Križu-Začretju i u Krapini i tamo srećno prebolio opasnu bolest upale pluća. Tom su prilikom mnogi moji znanci i prijatelji bilo krivo obaviješteni, da sam umro. A kad se poslije toga uvjeriš, da još živim, primio sam od njih velik broj čestitaka i izraženih iskrenih želja, tako te ni sam ne znam, čime sam ja toliku njihovu ljubav i pažnju zavrijedio, kojom me obasuje.

Držim svojom osobitom dužnošću te ovim javno zahvaljujem svjema mojim vrijednim sugrađanima i znancima na prijateljskim osjećajima i izraženim čestitajima, kojima su me uvelike počastili.

Josip Kompare

Javna zahvala.

Nedostaju mi riječi, da bih mogla dostojno zahvaliti za plemenitu i nježnu poštivnost i brigu, koju je vele uč. g. dr. Mijo Juratović uložio, da olakša za vrijeme bolesti posljednje dane života mojoj miloj i nezaboravnoj nećaki Slavi Kurent. Zeim samo, da Bog svakomu bolesniku olakša teške časove bolesti nazočnošću ovakog liječnika, koji podaje i u posljednjim trenucima, i umirućem pacniku tihi utjehu svojom nježnom pažnjom i dubokim osjećanjem plemenitoga čovjeka.

Još jednom najljepša mu hvala za trud, koji mu se ne može ni čim da naplati.

Beč, 25. lipnja 1908.

Sofija Slane.

Izvršno stolno i okreпно piće jest Ljekovita rudna voda.

LASINJA

Zastupstvo prodaje lasinske vode za Samobor, preuzeo je potpisani, te je preporučuje svima, koji vole izvršnu rudnu i ljekovitu vodu.

E. Presečki, trgovina mješovite robe.

